

Plānošanas dokumenta
Jūrmalas attīstības stratēģijas
2010.-2030. gadam aktualizācijas

**Vides pārskats
Sabiedriskā apspriešana
2022.gada septembris**

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums veikts:

- SIVN veikts un Vides pārskats izstrādāts saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, Ministru kabineta (turpmāk tekstā – MK) 2004. gada 23. marta noteikumiem Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”
- Pamatojoties uz Vides pārraudzības valsts biroja 2022. gada 29. aprīļa lēmumu Nr. 4-02/20/2022 “Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu”
- Stratēģiskā IVN rezultāti ir apkopoti Vides pārskatā

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir:

- SIVN vispārīgie uzdevumi ir:
 - novērtēt esošos vides apstākļus un sniegt informāciju lēmumu pieņemējiem;
 - prognozēt plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamās ietekmes uz vidi;
 - izstrādāt rekomendācijas ietekmju mazināšanai vai novēršanai;
 - nodrošināt sabiedrības informēšanu par plānošanas dokumenta izstrādi un iesaistīšana lēmumu pieņemšanas procesā.

Būtiskie vides aspekti Jūrmalā

- Nozīmīgākie vides aspekti, kuriem Jūrmalas attīstības procesā pievēršama īpaša uzmanība, tika izvērtēti:
 - teritorijas bioloģiskās daudzveidības izmaiņas, tai skaitā īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izplatības teritoriju izmaiņas;
 - ainavu daudzveidība un vērtīgas ainavas, ainavu izmaiņas;
 - virszemes ūdeņu kvalitātes izmaiņas, antropogēnā slodze, peldvietas, plūdu riski;
 - pazemes ūdeņu kvalitātes izmaiņas;
 - meža zemju teritoriju transformācija un apbūve;
 - potenciāls emisiju pieaugums gaisā;
 - trokšņa traucējumi iedzīvotājiem;
 - klimata izmaiņas.

Teritorijas bioloģiskās daudzveidības izmaiņas, tai skaitā īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izplatības teritoriju izmaiņas

- Jūrmalā atrodas šādas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas:
 - Ķemeru nacionālais parks (Natura 2000 teritorija);
 - dabas liegums „Lielupes grīvas pļavas” (Natura 2000 teritorija);
 - dabas liegums „Darmšates priežu audze”;
 - dabas parks „Ragakāpa” (Natura 2000 teritorija);
 - aizsargājamā jūras teritorija „Rīgas līča rietumu piekraste” (Natura 2000 teritorija);
 - ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis „Bulļu kāpas”.
- Jūrmalas attīstības stratēģijas aktualizētajā redakcijā nav ietverti stratēģiskie mērķi, prioritātes vai pasākumi, kuru sasniegšana vai īstenošana varētu būtiski negatīvi ietekmēt ĪADT, mikroliegumus un aizsargājamus dabas objektus.
- Pilsētas attīstības procesā īpaša uzmanība pievēršama aizsargājamo biotopu saglabāšanai pilsētas teritorijā, tai skaitā piejūras kāpu aizsardzībai un saudzīgai apsaimniekošanai.
- Pirms būvniecības akcepta teritorijās, kas līdz šim noteiktas kā dabas teritorijas, vēlams veikt to bioloģiskās daudzveidības izvērtējumu, lai iespēju robežās novērstu īpaši aizsargājamo sugu vai biotopu iznīcināšanu.

Ainavu daudzveidība un vērtīgas ainavas, ainavu izmaiņas

- Plānošanas dokuments neparedz darbības, kas varētu būtiski ietekmēt plašas ainavas Jūrmalas teritorijā.
- Ainavu plānošanai pievēršama uzmanība veicot projektēšanas darbus pasākumiem, kas saistīti ar ārtelpas veidošanu, tai skaitā rekreācijas objektu izveide un labiekārtošana, attīstība Rīgas jūras līča piekrastes un Lielupes piekrastes teritorijās.

Virszemes ūdeņu kvalitāte

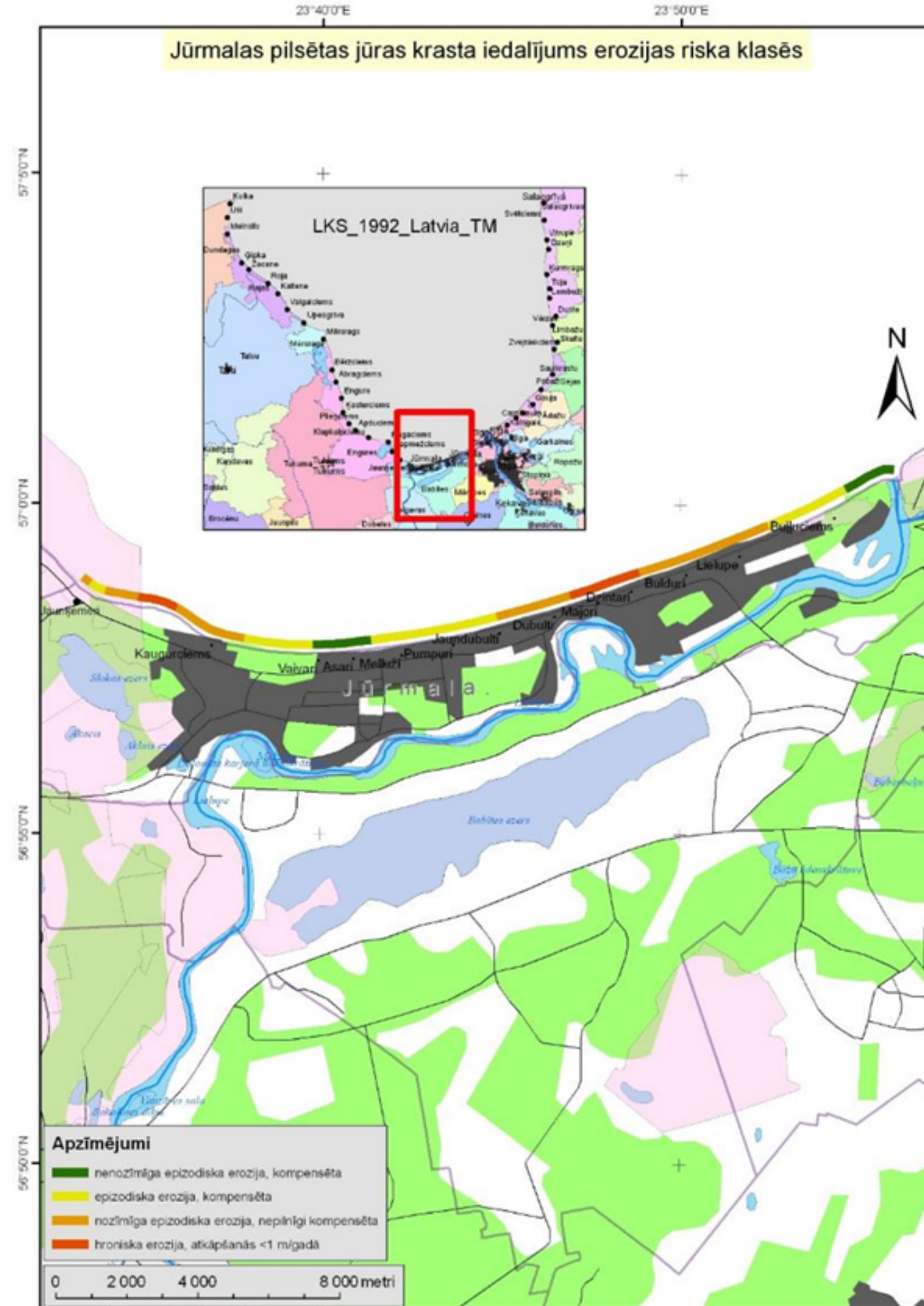
- Veicot Jūrmalas attīstības stratēģijas aktualizāciju, saglabāti stratēģiskie mērķi un prioritātes, kas lielā mērā vērstas uz pilsētas ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanu, tai skaitā videi draudzīgas saimnieciskās darbības attīstību.
- Plānošanas dokuments neparedz konkrētus pasākumus, kas varētu negatīvi ietekmēt virszemes ūdens resursus vai to kvalitāti.
- Netiešu pozitīvu ietekmi uz virszemes ūdeņu kvalitāti atstās mērķu, kas saistīti ar komunālās infrastruktūras attīstību īstenošana.
- Jūrmalas valstspilsētā radītā antropogēnā slodze uz Lielupi ir samērā nenožīmīga, salīdzinot ar slodzi uz upi tās augštecē. Negatīvā ietekme sākas ar pārrobežu piesārņojumu no Lietuvas teritorijas, Bauskas un Jelgavas pilsētām, kā arī noteču no lauksaimniecības zemēm radīto ietekmi.
- Valsts un pašvaldības monitoringa ietvaros Jūrmalas valstspilsētas publisko peldvietu ūdens kvalitāte pārsvarā bijusi izcila un laba, kas liecina par aktuāla piesārņojuma neesamību.

Pazemes ūdeņu kvalitāte

- Jūrmalas teritorijā sastopami dažādas kvalitātes pazemes ūdeņi.
- Jūrmalas ūdensapgādi nodrošina tikai no pazemes ūdens avotiem. Tie ir ar dabīgām kvalitātes problēmām (paaugstināta cietība, dzelzs saturs, atsevišķos gadījumos sulfāta jonu koncentrācija).
- Īpaša uzmanība Jūrmalā pievēršama ārstniecisko minerālūdeņu atradnēm un to apsaimniekošanai.
- Jūrmalas teritorijā nav konstatētas problēmas, kas saistītas ar antropogēno ietekmi uz artēziskā dzeramā ūdens horizontu ūdens kvalitāti, kā arī nav draudi dzeramā ūdens resursa izsīkšanai. Virszemes piesārņojums un antropogēnā ietekme lielākoties skar pirmo no zemes virsas neaizsargāto gruntsūdens horizontu, taču nav pieejama detalizēta informācija par ūdens kvalitāti tajā.
- Netiešu pozitīvu ietekmi var atstāt ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu pilnveidošana, atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošana, tūrisma un atpūtas infrastruktūras uzlabošana, kā arī citi pasākumi, kas vērsti uz pilsētas vides kvalitātes uzlabošanu.
- Nepietiekama ir informācija un monitoringa novērojumi par sulfīdo ar sērūdeņradi bagāto minerālūdeņu kvalitātes un hidroģeoloģisko apstākļu izmaiņām.

Riska teritorijas

- Viens no pašvaldības uzdevumiem ir pasargāt iedzīvotājus, tautsaimniecību un vidi no iespējamo ārkārtējo situāciju potenciālajām briesmām, ko var izraisīt dabas un tehnogēnās katastrofas un avārijas. Ārkārtas situācijās Jūrmalas valstspilsētā veicamie civilās aizsardzības pasākumi ir ietverti Jūrmalas valstspilsētas sadarbības teritorijas civilās aizsardzības plānā.
- Dabas apstākļu radītie riski ietver:
 - Rīgas līča pamatkrasta erozijas teritorijas;
 - Lielupes krasta erozijas teritorijas;
 - Applūstošas teritorijas;
 - Smilšu sanesumu radītos plūsmas traucējumus Lielupes grīvā.

2. attēls. Jūrmalas pilsētas jūras krasta iedalījums erozijas riska klasēs
 Avots: Metodiskais materiāls „Vadlīnijas jūras krasta erozijas seku mazināšanai” (2014)

Plūdu riska teritorijas

- Applūstošās teritorijas aizņem Lielupes palieni pie Slokas, palieņu pļavas pie Krastciema, starp Valteriem un Druvciem, pie Jaundubultiem, no Majoriem līdz Bulduriem, pie Priedaines un pirms Lielupes ietekas jūrā pie Buļļuciema, nelielas joslas (dažu metru platumā) Lielupes krasta nogāzēs. Vietās, kur Lielupes krastā ir izveidoti stiprinājumi erozijas novēršanai (piemēram, Dubultos – Majoros, Druvciemā) vai pietātņu krasta nostiprinājumi (piemēram, Slokā, Jūrmalas ostā, Lielupē – Stirnuragā), kas robežojas ar Lielupes ūdens līmeni, applūstošās teritorijas robeža ir līnija, kas iet pa vertikālā nostiprinājuma iekšējo malu (Lielupes pusē), bet vietās, kur upes ūdens parastos apstākļos nerasniedz nostiprinājumu, applūstoša teritorija ir josla starp ūdens līniju un nostiprinājuma iekšējo malu.
- Applūstošās teritorijas ir arī Slokas ezera, Vecslocenes un Vēršupītes palienes, kas, izņemot Veslocenes lejteci, atrodas Ķemeru nacionālā parka teritorijā.
- Attīstības stratēģijā nav ietverti stratēģiskie mērķi vai pasākumi, kas tieši varētu ietekmēt plūdu riska teritorijas.
- Kā plūdu riska mazināšanas pasākums minama plānotā Lielupes ietekas jūrā padziļināšana, kas ir viens no rekomendētajiem pasākumiem plūdu riska mazināšanai. Tai pat laikā mola, aizsargbarjeras-viļņlauža būvniecība jebkurā gadījumā būtiski ietekmēs garkrasta sanešu plūsmu radot pastiprinātu sedimentāciju vienā krastā un būtisku eroziju otrā krastā.

Antropogēnā ietekme

- Analizējot antropogēno slodzi kādā konkrētā teritorijā, atkarībā no teritorijas jutīguma jāizvēlas antropogēno slodzi raksturojoši elementi:
 - Jūrmalas valstspilsētas teritorijas jutīgākais vides elements ir Baltijas jūras piekraste. Kā raksturojoši faktori var tikt definēta jūras ūdens kvalitāte un piekrastes ģeoloģiskie procesi, to attīstība.
 - Kā otrs jutīgais vides elements raksturojama sulfīdo ar sērūdeņradi bagāto minerālūdeņu veidošanās un tranzīta zona, kura skar Ķemerus, Jaunķemerus, Kūdru.
 - Vides tai skaitā gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu kvalitāti teritorijā būtiski ietekmē komunālo pakalpojumu pieejamība un kvalitāte, tai skaitā notekūdeņu apsaimniekošana, ilgtspējīga ūdensapgāde, atkritumu apsaimniekošana, racionāla un videi draudzīga siltumapgāde.
 - Transporta infrastruktūras attīstība un labiekārtošana, sabiedriskā transporta pieejamība ir būtisks faktors, kas raksturo draudus gaisa kvalitātei vai tās aizsardzības uzlabošanos.
 - Urbāno, apbūvēto zemju pieaugums lielā mērā ietekmē bioloģisko daudzveidību un ietekmē arī vides kvalitāti apbūves un tai piegulošajā teritorijā.
 - Piesārņoto un potenciāli piesārņoto teritoriju skaita izmaiņas raksturo arī antropogēnā piesārņojuma slodzes izmaiņas.
 - A un B kategorijas piesārņojošu darbību objektu, kā arī riska objektu skaits, to radīto izmešu gaisā un ūdens vidē apjoms raksturo punktveida slodzi uz gaisa un ūdens vidi.

Aktualizētā Attīstības Stratēģija

- Kopumā analizējot stratēģiskos mērķis, prioritātes un plānotos pasākumus, var secināt, ka plānota ilgtspējīga pilsētas attīstība, akcentējot kūrorta attīstību, iedzīvotāju dzīves apstākļu uzlabošanu un dzīves līmeņa celšanu.
- Izvērtējot plānotos pasākumus, un telpiskās attīstības perspektīvu, var konstatēt, ka kopumā prognozējama ilglaicīga tieša un netieša pozitīva ietekme, ko var definēt par summāro kumulatīvo plānošanas dokumenta īstenošanas prognozējamo ietekmi uz vidi.
- Būtiskākās negatīvās ietekmes uz vidi saistāmas ar infrastruktūras un dažādu objektu būvniecības un rekonstrukcijas darbiem, taču ilgtermiņā to rezultātā lielākoties prognozējama pozitīva ietekme uz vidi, gan saistībā ar ceļu infrastruktūras uzlabošanu, ēku energoefektivitātes uzlabošanu, atpūtas zonu un stāvlaukumu labiekārtošanu, atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošanu.
- Plānotā saimnieciskās darbības attīstība, vērtējama katrā gadījumā individuāli, nodrošinot tai skaitā ietekmju uz vidi novērtējumu, nepieļaujot piesārņojumu, emisijas gaisā, trokšņa emisijas u.c. ietekmes, kas pārsniedz normatīvajos aktos noteiktās robežvērtības.
- Ilglaicīgas ietekmes galvenokārt var tikt prognozētas, ja būvniecību plāno līdz šim neapbūvētās teritorijās, tādējādi neatgriezeniski tiek zaudēta teritorijas bioloģiskā daudzveidība un teritorija tiek izslēgta no zaļo teritoriju kopuma. Pirms lielāku teritoriju transformācijas vēlams veikt to bioloģiskās daudzveidības izvērtējumu, lai iespēju robežās novērstu īpaši aizsargājamu sugu vai biotopu iznīcināšanu. Nebūtu pieļaujama būvniecība līdz šim saglabātajās mežainajās piekrastes kāpās, sulfīdo ar sērūdeņradi bagāto minerālūdeņu izplatības teritorijā.

Summāro ietekmju vērtējums

- Aktualizētā Jūrmalas Attīstības stratēģija kalpos par pamatu turpmākai politisku un saimnieciska rakstura lēmumu pieņemšanai, detalizētai nozaru un politikas plānošanai, teritorijas plānojuma izstrādei. Īstenojot plānošanas dokumentus, kā galvenais mērķis ir pilsētas ilgtspējīga attīstība, kas nozīmē, ka viens no būtiskiem aspektiem, kas visās rīcībās un darbībās tiks ņemts vērā, ir vides aspekts.
- Šajā plānošanas stadijā, izvērtējot Attīstības stratēģijā ietvertos stratēģiskos mērķus, prioritātes, pasākumus un telpiskās attīstības vadlīnijas, netika konstatētas iespējamās negatīvas kumulatīvās ietekmes, kas varētu tikt prognozētas to īstenošanas rezultātā.
- Izvērtējot Plānošanas dokumentu, var konstatēt, ka kopumā prognozējama ilglaicīga pozitīva ietekme, ko var definēt par summāro kumulatīvo plānošanas dokumenta īstenošanas prognozējamo ietekmi uz vidi.
- Jūrmalas Attīstības stratēģijas īstenošana atstās ilglaicīgu būtisku ietekmi uz iedzīvotāju dzīves apstākļiem, tos būtiski uzlabojot.
- Prognozējama būtiska pozitīva ietekme uz kūrorta resursu apsaimniekošanu un kūrortoloģijas nozares attīstību

Rekomendācijas

- Detalizējot pasākumus zemāka līmeņa plānošanas dokumentos, vai uzsākot jaunu objektu projektēšanu, risinājumi katras konkrētās darbības negatīvo ietekmju uz vidi novēršanai un mazināšanai jāizvērtē un jānosaka, veicot ietekmes uz vidi novērtējumu, tai skaitā sākotnējo ietekmes uz vidi izvērtējumu (atbilstoši likumā „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” noteiktajam)
- Veicot paredzēto darbību ietekmes uz vidi izvērtējumu, jāizvērtē arī darbības ietekme uz īpaši jutīgajām dabas teritorijām – parkiem, zaļajām zonām, ūdensobjektiem, izvērtējama to atbilstība Aizsargjoslu likumā noteiktajiem aprobežojumiem un prasībām.
- Plānojot Jūrmalas attīstību, uzmanība pievēršama unikālo balneoloģisko resursu (priežu mežu, kāpu, pludmales un Rīgas jūras līča akvatorija, unikālo sulfīdo ar sērūdeņradi bagāto minerālūdeņu un ārstniecisko dūņu) aizsardzībai un racionālai izmantošanai.
- Ņemot vērā alternatīvo enerģijas avotu izmantošanas veicināšanas pasākumus, ieteicams izstrādāt prasības siltumsūkņu zemes kolektoru izmantošanai.
Siltumsūkņu kolektoru ierīkošana nebūtu pieļaujama pazemes ūdens atradņu ķīmiskajā aizsargjoslā un sulfīdo minerālūdeņu atradnes teritorijā, kur šādu objektu ierīkošana neatgriezeniski var pārtraukt sērūdeņraža veidošanās procesu. Būtu vēlams noteikt prasību šādas būves reģistrēt pašvaldības būvvaldē.
- Būtu izvērtējama nepieciešamība izstrādāt vienotas prasības arī tādu atjaunojamo energoresursu kā saules un vēja enerģija izmantošanai.

Paldies par uzmanību

Jautājumi, komentāri.....
Vides eksperte Inga Gavena